

REDACȚIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM)

ABONAMENTUL
Pentru Austro-Ungaria:
pe 1 an fl. 10; pe 1/2
an fl. 5; pe 1/4 de an
fl. 2.50; pe 1 lună fl. 1.

N-rit de Duminecă pe
an fl. 1.50.

Pentru România și străinătate:
pe an 40 franci.

Manuscripte nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM)

INSERTIUNILE:
ac 1 și garmond: prima-dată
7 cr.; a doua oară 6 cr.;
a treia oară 4 cr. și timbru
de 30 cr. de fiecare publi-
cațiune.

Atât abonamentele cât și
insertiunile sunt a se plăti
înainte.

Scrisori nefrancate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Acțiunea naționalităților.

De când cu neînțelegerile cari au paralizat ori-ce acțiune politică românească, presa maghiară aproape ne uitase. Cu un noroc care — zice proverbul românesc — totdeauna e în raport invers cu inteligența omului, Bánffy a cârmuit până acum destul de nesupărat din partea naționalităților.

Ear' acuma, când pare că pretutindeni între Români se manifestă o sănătoasă reacțiune, dorul de a îndrepta ce se poate și a preîntîmpina reul în viitor, d'odată vedem că se așterne pe lucru și... Jeszenszky, marele șurubar al secției naționalităților. Probabil pentru a-i speria pe cei din guvern, ca astfel ulterior să 'i-s'e recunoască cu atât mai ales vrednicia, zilnic el umple cu știri de senzații coloanele foilor ungurești.

Denunță în primul loc. Scrie că partidele din România pun la cale toată mișcarea. Ba știe, că s'au dat și bani. Ear' pe cei din București îi pune în legătură când cu antisemiții, când cu Cehii. Chiar mișcările antisemite din București s'au aranjat în perfectă înțelegere cu Dr. Lueger. Jeszenszky așa a aflat. Și el e bine informat, pentru-că 'i-a dat Dumnezeu fantazie bogată și niște cititori ca Ungurii, căror dacă nu le dai lucruri de senzație și calomnii grosolane, nu înțeleg, că la ce ar fi bună presa.

Acum însă a cam isprăvit-o cu România. A spus despre noi câte toate. Și dacă revoluția preparată deja cu banii din România și cu ura ce nutrim patriei noastre n'are să isbucnească, meritul va fi al lui Jeszenszky, care-i bărbat năpraznic și a luat „măsurile necesare“ „de cu vreme“...

Vorba e însă, că primejdia vine nu numai din partea Românilor, ci și a Sârbilor și Slovacilor. Alaltăeri doar' noi am scris că ar trebui să bombardăm guvernul toți, din toate părțile. Și eată, eri Jeszensky a și descoperit că înadever, Sârbii și Slovacii s'au pus și ei pe lucru, săpând la temelia statului... Kossuthiști să nu facă deci obstructionism, nici metinguri, că astfel mână apa la moara naționalităților! Alaltăeri a făcut deci să se reproducă în foi articolul nostru și al confrăților dela Sibiiu, ear' eri aduce deja probe (?) că „îndemnurile Românilor“ între Sârbi au și avut rezultat... „Zastava“ se declară adevărat și ea pentru... acțiune, accentuează programul stabilit în congresul naționalităților și lucrează pentru ca Ungaria să fie ruptă de Austria... insinuarea aceasta e pentru a lega pe Kossuth-

iști de naționalități și a-i compromite, pentru a-i face mai puțin primejdioși.

Cât despre Slovaci, o acolo lucrurile stau încă și mai bine. Confratele nostru Augustini muncește din greu, având la spate întreaga Boemie, care incurajează pe Slovaci la „distrugerea patriei“... Cine nu crede, citească ziarele de eri, în care Jeszenszky aduce și probe zdrobitoare (?): arată anume că înființarea la Rosenberg a ziarului condus de amicul Augustini „a fost salutat cu mare însuflețire de „Narody Lysti“ din Praga“...

Tradarea este deci evidentă.

Pe noi ne-a cumpărat dl Sihleanu, cu 12.000 lei. Sârbii se dau în coate cu kossuthiștii ear' Slovacii sunt pe față pentru regatul lui... Wencislaw! Poliție, gendarmi, înainte!

Așa se face educația politică a Ungurilor. Nu e mirare deci, dacă ei au ajuns în conflict cu toată lumea. În Austria nu sunt iubiți, o mărturisesc chiar acum. La Fiume au sculat populația întreagă în contra lor. În Croația se susțin prin statariu, — ear' la noi prin îndelunga răbdare a naționalităților, cari au avut păcatul ca în trecut să se preocupe de afaceri secundare de ale lor, în loc să aibă ațintită privirea asupra chestiunii celei mari: organizare pentru o luptă comună care purtată cu minte și însuflețire, era peste puțină ca până acum să nu fi dat lovitură de grație unui regim atât de odios.

Ori-cât de perverse sunt însă denunțările din presa maghiară, ele indică un drum pe care pornind, am putea să ridicăm serioase greutăți guvernului unguresc.

Și aceasta nu făcându-ne instrumente ale partidelor în afară de patrie, ci căutând simpatia fraților de sânge și între noi organizându-ne pentru lupte serioase. Trecutul ne e dovadă, că o singură dată putând să ne afirmăm, prin congresul naționalităților, am avut un succes enorm. Am silit guvernul unguresc să deschidă temniți.

Urmând înainte această cale, l'am silit și să înceteze cu prigonirile.

Fruntașilor celor trei naționalități le incumbă datoria să reia firul negocierilor întru a da ființă alianței naționalităților... Sârbii au trecut peste autonomie, sunt convinși că cu guvernul maghiar nu e de făcut nimic. Românii se vor fi săturat de imblătit paie, Slovacii așteaptă semnalul.

Să se dea, ca astfel situațiuni grele, ca ceea prin care străbatem, să nu ne mai găsiască răsleți ci așa cum trebuie: toți deodată să deschidem lupta! Să nu mai trebuie să roșim de rușine văzând că presa maghiară ne atribu-

o forță pe care, durere, acum nu o avem, dar' pe care în scurtă vreme trebuie să ne-o câștigăm.

Cum se fac ziarele ungurești. Nainte de deschiderea Corpurilor legiuitoare române ziarele ungurești scriau că dl Sturdza, prim ministru român, de aceea a trimis p' aici pe dl Sihleanu, ca acesta preparând împăcarea Românilor — a dlui Rațiu cu Lucaciu, — să prepare și situația pentru cazul când dl Sturdza s'ar retrage dela guvern. Ziarele ungurești dădeau ca sigură retragerea dlui Sturdza, care nu mai are majoritate în Camera și Senat.

Știrea aceasta vine acum încălzită și re-încălzită în „Alkotmány“ (nrul dela 10 c.), care pe o coloană întreagă înșiră tot felul de combinațiuni, una mai imposibilă decât alta, sub cuvânt că „lămurește“ motivele ce se ascund în dosul „acțiunii naționalităților“...

Dacă, ambele partide din România ne îndeamnă la acțiune, cum se potrivește afirmările că dl Sturdza numai pentru cazul de a fi eară în opoziție a căutat să influențeze asupra noastră? Dar' e la putere încă?

Contradicțiile sunt inevitabile când tot ce se scrie nu se bazează pe adevăr, ci pe combinațiuni de ale lui Jeszenszky și e întradevăr curios, că nici chiar ziare ca „Alkotmány“ nu pot să reziste tentațiunii de a publica comunicate ce poartă pecetea uneltirilor banfiste.

Efectele crizei în Austria se resimt mai ales la bursă, unde de alaltăeri, de când s'a învederat, că Gautsch n'a reușit să împace partidele, hârțiile de valoare austriace cad într'una. Astfel a scăzut renta amortisabilă austriacă cu 3/4% sub valoarea nominală, ceea-ce de mult nu s'a mai întemplat. Valutele se ridică însă. Acțiunile de valoare austriace (amortisabile) s'au oferit îndeosebi dela Paris. Causa politică a acestei oferte e nu numai puțină încredere ce o au Francezii în încheierea tranșacțiunii „austro-ungare, ci ei vor mai presus de toate să dea expresie simpatiei către cehi. „Le Temps“ de pildă a trimis la Viena un redactor al seu, Eugen Lautier, care numai cu Cehii a legat amicitie și numai dela ei 'și-a luat informațiuni, îndeosebi dela vicepresidentul Kramarz.

Nu mai puțin se simte efectul crizei politice între comercianți și industriași, cari toți 'și-au redus activitatea, de teamă că închi-zându-li-se hotarele Ungariei, să nu rămână cu marfa nevândută.

Pacea greco-turcă.

Una din bazele contractului de pace greco-turcă este procesul-verbal din șase-spre-zece puncte, pe care l'au subscris părțile negociante în 22 Noembrie.

Punctele principale ale contractului sunt următoarele: Patru milioane de funți despăgubiri; stabilirea condițiilor sub cari Tesalia să fie evacuată în timp de o lună; amnestie generală pentru cei din Tesalia, cari au luat parte la războiu. Regularizarea drepturilor de emigrare. 100.000 de funți turcești ca despăgubire din partea Greciei, pentru cei cari au suferit vre-o pagubă prin războiu. Regularizarea funcționării poștei și a telegrafului dintre Grecia și Turcia. Nici-unul din cele două state nu va suferi pe teritoriul ei agitație contra celui-lalt.

Pentru rezolvarea divergențelor ivite în decursul negocierilor va fi chemat

să judece o comisie întocmită din reprezentanții la Constantinopol ai marilor puteri.

Luptă între Austriaci și Unguri.

Articolul lui „N. Freie Presse“. — Răspunsul guvernului unguresc.

Faptul că baronul Bánffy a depus în Dietă proiectul privitor la independența vamală a Ungariei 'i-a făcut pe cei dela „N. Freie Presse“ să uite ori-ce simpatie către Unguri și să scrie că ceea-ce voesc Ungurii — să se rupă economicște de Austria — este a discreditat ba chiar a primejduit existența monarhiei.

Articolului fulminant al ziarului ovrlesc din Viena 'i-au răspuns și ovrerii din Budapesta prin „P. Lloyd“ și li răspunde acum și un comunicat oficios prin „Budapesti Tudositö“.

Obiecțiunii că Ungurii nici n'ar putea să aibă independență vamală înainte de 1903, de oare-ce până atunci Austro-Ungaria are angajamente încheiate cu statele europene, angajamente pe cari și ungurii sunt datorii să le respecte, semioficiosul răspunde:

„Dreptul nostru de independență vamală numai într'atâta este mărginit prin convențiile vamale, că dreptul acestora înscris în tranșacțiunile încheiate suntem și noi datorii să le respectăm întru toate. Incolo §-ul 68 din art. 68 al legii din 1867 spune clar că independența vamală nu se face pendentă dela relațiunile comerciale ale monarhiei cu alte state“.

După-cum se vede deci, Ungurii au ajuns să nu se poată înțelege nici cu frații lor întru... speculă, cu Ovrerii dela „N. Fr. Presse“ care ani de-arîndul le-a fost apărători, dar' acum, că le tulbură socotelile de „geseft“, eată-i, îi presintă pe Unguri ca dușmani ai monarhiei... Ceea-ce învederează că mai ales între Ovreri și Unguri, „interesul poartă fesul“!...

Revistă externă.

Germania și Haiti.

În timpul mai nou Germania pare a-și fi pus de țintă a activității sale căutarea de — conflicte cu state din depărtatul Orient.

'I-au și reușit câteva, cât pare încuragiată a urma cu ele.

Cel cu China e cunoscut.

Cel mai nou îl are acum cu Haiti. În 8 Decembrie 'și-a pornit spre Haiti corabia de războiu „Geier“ care să pretindă îndată despăgubirea de 20,000 dolari pentru supusul german Lüders care a îndurat oarecari nedreptățiri. Comandantul corăbiei a avut ordin ca în cas de negare a despăgubirii, să iee cele mai energice măsuri de pedepsire!

Prin astfel de conflicte și sgomotul ce să face în giurul lor, guvernul german, și mai ales Impăratul, vrea să atingă două scopuri: se demonstreze Dietei imperiale necesitatea mării aceleiași flote, pentru apărarea intereselor imperialului în cele cinci părți ale lumii! Dacă acum cu flota relativ mică, câștigă astfel de „triumfuri“, ce va fi peste 2—3 ani când aceeași flotă va fi de 3-ori atâta?

Gvernul german, adună cu străduință aceste „dovezi“ recente, spre a le înșira în momentul potrivit înaintea Die-tei spre a face „efect“ cu ele în favorul proiectelor de sporire a marinei.

Nu e însă mai puțin adevărat, că cei interesați nu sunt nici ei miopi, ci întrevăd ambițiile și dorințele tot mai expansive și provocatoare, și de pildă dl de Witte, ambasadorul Statelor-Unite americane la Berlin, a recercat ministerul de externe german să-i dea explicațiuni, ce intenționează adevărat față de Haiti? Căci în Statele-Unite e tare părerea, că ar avea de gând să o ceară anexeze. A primit răspuns, că numai despăgubirea supusului lor păgubit fără vină o vor. Și guvernul din Washington i-a adus la cunoștință oficiului de externe german, că la atâtea se învoeste să-și exopereze desdaunarea, dar la mai mult, de pildă la o demonstrație a flotei sau alte măsuri ce nu stau în proporție cu însemnătatea incidentului, — n'ar putea privi în-diferenț!

S'a și puses în conformitate. Guvernul din Haiti a plătit despăgubirea cerută, a urmat apoi declarația de regretare a incidentului și salutul cu pușcările ceremoniale.

Governor al Cretei.

Ear' e pe cale să fie altul numit. Acum puterile se spune c'ar fi aproape de acord ca Negusul Petrovici Bozo, voevod de Muntenegru, să fie numit guvernor, căci nici Sultanul nu l'ar excepționa.

În același timp sosesc de pe insulă și știri rășboinice:

Răsculații ar fi atacat întăriturile dela Kissamo. Trupele turcești de acolo au răspuns și ele focului cu focuri. Lupta ar fi ținut o oră întreagă.

O mie de răsculați din Sfakia au împresurat Perivolac-ul ca să răsbune o ucidere întâmplată acolo. Despre sfârșitul ucigătoarei încăerării încă nu se știe.

Voce franceză despre statură din Praga.

Ziarul „Temps“ din Paris se ocupă în articolul de fond cu publicarea legii statură în Praga și giur. El osândeste foarte aspru această publicare. Zice, că e bună numai să dovedească Cehilor cât snt de nesocotiiți în comparație cu Germanii!

Pe Vienezi nu i-au isbit nici odată cu astfel de măsuri aspre, (deși au dat ocazie) ear' pe Cehi deja de repetite ori!

„E foarte regretabil, zice marele ziar francez, că germanii austriaci și atunci sunt luați sub scut, când proiectează tradarea

patriei! Faptul acesta înfurește foarte de primător asupra acelora, cari în existența Austriei v'd susținerea „păcii“ europene!“

Din Bucovina.

Aniversare.

Societatea academică „Junimea“ invită la Comersul festiv al aniversării de XX ani care se va ține Mați în 14 Dec. st. n. în sala filarmionică.

Cernăuți, în Decembrie 1897.

stud. fil. V. Burduhos, president.

stud. jur. E. Tarnicul, secretar I.

Din România.

Prințul și princessa.

Știri din Coburg ne aduc îmbucurătoare area veste că A. S. R. Princessa Maria, care, fiind suferindă a stat în pat câte-va săptămâni, se află acum mult mai bine.

dl general Robescu, maestru Curței Altelelor Lor Regale, a plecat de câteva zile la Coburg, și va însoți pe A. S. S. Princessa Maria la Niza, unde A. S. R. va pleca zilele acestea d'împună cu Principele Carol și Princessa Elisabeta, a cărora sănătate este eselenă.

De asemenea, A. S. R. Principele Ferdinand se află la Niza în perfectă sănătate.

Comisiile.

Comisiunea aleasă de Senat pentru a redigia răspunsul la adresa tronului, a ales de președinte pe dl Eugeniu Stătescu și raportor pe dl M. Schina.

La Camera comisiunea de răspuns a ales președinte pe dl Nacu și raportor pe d-nul Stelian.

Conservatorii despre Ovrei.

„Epoca“ scrie:

De aproape o lună de zile se țin întruniri publice de către Ovrei, a cărora temă e în general aceasta:

„Trebue să sfârșim cu demonstrațiunile platonice și să pășim la fapte. Drepturile nu se primesc, ci se iau cu forța“.

Față cu asemenea provocațiuni, era firesc ca studenții să ridice o asemenea desfidere. Și e de mirare că aceea-ce au pățit Ovrei

Duminecă, la întrunirea dela Dacia, nu au pștit'o mai de mult.

Gvernul are mijloace mai energice și mai demne de a pune capăt stărei de lucruri creată de Ovrei și care a provocat mișcarea legitimă și patriotică a studenților.

Expulsând pe câți-va agitatori cari fac apel la nesupunerea legilor, totul ar reintra imediat în liniște.

Vinătoreea de lei.

— Schiță —

De

T. DAUL.

(Urmas).

Dimineața la deschizătura gropii e o imbulzală foarte mare, cu deosebire când prisionerul e un masculin bine desvoltat, strigatorile de bucurie sunt fără de sfârșit.

Bărbați încep acum a afla etatea leului, puterea greutatea precum și numărul vitelor prădate și omorite prin el în turmele lor.

Intr'acea femeile și copiii îl batjocuresc și dobor cu petri ca pe un nemernic.

Aci însă se poate vedea taria și abnegațiunea, leului în fața morții — încă în noaptea primă când prin, încercarea alor două sau trei sărituri leul recunosc ca de acolo numai poate scăpa, abzise de ori-ce încercare continuată fără succes, lăsându-se întins lângă marginea gropii, punându-și picioarele liniștit la olaltă, și apoi fără mișcare așteaptă liniștit și în tăcere sfârșitul său nemiscându-se de aci înainte ori-ce s'ar întâmpla cu el.

În sfârșit după ce adunarea a sberat și strigat destul, se prezintă vinătorii cu armele la marginea gropii, trimițând prisionerului lor glonțe în corp una după alta.

Leul însă, nu se mișca, și chinul cel mai aprig al morții, nu-i în stare a scoate din el nici un glas.

Câte odată se sfridilesc 10—12 glonțe deodata în corpul său, și aceasta când vede că ultima clipă a vieții i-se apropie, își ridică încă odată și mai pe urmă capul său maestros, privind cu mare dispreț, către ucigătorii săi, apoi numai decât cade mort la pământ.

Cățiva bărbați mai isteți convingându-se că leul într'adever e mort (acesta nici când nu se preface) slobod o funie pe care o aruncă ca legătoare în grumazi și picioare, și apoi îl trag afară. Din părul lui fac un mic mănunchiu pe care ei îl vor purta la gât, atribuind aceluia o putere supranaturală, ear' din inima lui se împarte câte-o mică bucată pe la copiii ca se devină curagioși.

Alt mod de a prinde leul e ascunzându-te într'un desis, sub pământ sau în vârful arborilor.

Cu deosebire în acelea părți unde leul umblă se bea apa, se săpă o groapă de 1/2 de stângen care se acopere cu crengi și cu petrii, punându-se înaintea ei o bucată de carne proaspătă, aici vinnătorii se închid, lăsând micii deschizături pe cari la trebuință le pot astupa cu o peatră de stâncă puse spre acest scop.

Până când leul miroasă bucata de carne, care l'a înșelat se vie aici, vinătorii toți de odată prin deschizeturile amintite trimit ploae de gloanțe în el.

Cu toate acestea arareori îl prind, ei însă se mulțumesc și cu aceasta, dacă leul după ce fără rezultat sărind încoaci și încolo prin ținutul ascunzeturilor căutând pre inimic se rentoarce la locul său schinguit și sângerat.

Acolo, leul după un timp oare-care sau va trebui se peară de multele rane ce i-au causat vinnătorii, sau dacă nu pe un timp îndelungat va lăsa deacum în pace turmele acestora.

Vinătorii cari stau la pândă în vârful arborilor pot prinde leul mai cu siguranță, de oare-ce acestia pot mai bine să-l ochească și să-l ia la ochi.

Acesti vinnători ca se nu fie observați se astupă pe ei cu ramuri, după aceea încep a striga și a pușca mai de multe ori, încercând cu modul acesta a înșela leul să se apropie de ei — când aceasta își îndrepta calea către partea de unde vine sunetul, e primit de atâtea gloanțe, încât abia mai rămâne în el o schinteie de vieță, când acestia au încetat focurile.

Aceste locuri de pândă sub pământ și în arbori s'a îndatnat a rămănea stăbile pe cari fii arabilor le moștenesc consecutiv dela părinții lor.

E mai interesant modul de vinnat, acelor secte sau seminții a-le arabilor, cari atacă leul în liber expunându-se astfel pe ei pericolului. (Va urma.)

NOUTAȚI

Arad, 11 Dec. n. 1897.

Banca română din Orade se va înființa în curând. Fondatorii, între cari sunt toți bărbații români cunoscuiți fruntași și bogați, au trimis deja listele pentru cei-ce vor să se subscrie ca acționari. O asemenea listă este și la redacția noastră. Listele și banii sunt a se trimite apoi, până la 25

APEL

cătră preoții și învățătorii români.

Ne adresăm preoților și învățătorilor români în o afacere de importanță pentru evoluțiunea noastră culturală.

Preoții și învățătorii români, cari trăiesc în nemijlocită atingere cu poporul român, cari înălțătoare menire au de a l povățul și conduce și a-i croi calea spre progres și deșteptare culturală, — s'au convins la toată întâmplarea de colosalul capital spiritual ce-l are ascuns în sine poporul român, ca un tesaur lăsat drept scumpă moștenire de protopărinții nostri.

Adese-ori acest tesaur ne-a fost unica noastră ocrotire, unica noastră pavază.

Ori-cât de negre și de orgolioase au fost veacurile pentru noi, orcanele ori-cât de turbate, ele n'au avut forță de a ne despoia de aceste simple proprietăți, puse la adăpostul genului bun al neamului nostru.

Datinele și credințele, frumoasele noastre povești și basme, imensa mare de poesii populare, de lacrimi și dureri cristalisate, baladele, depositarele tradițiilor, proverbele și cimiliturile cu notele lor variate, — cari toate împreună alcătuesc tesaurul amintit, au fost fântâna din care și astăzi încă soarbem duh de viață și de conservare națională.

Deși acest tesaur nici când nu va dispărea, deci va rămâne veșnic jertec de înălțare în vatra poporului, totuși — văzând cum valorile civilizațiunii precum și alte împregiurări ce nu atârnă dela noi, ne răpesc câte un obicei, ne falsifică câte o credință, ne îngroapă proverbele, — trebue să ne ridicăm glasul într'u apărarea acestor proprietăți.

Învțății neamului nostru au înțeles deja de mult imensa valoare a acestui capital spiritual, au pornit de timpuriu a-i aduna toate părțile constitutive din toate unghiurile locuite de Români și le-au talmăcit cu înaltă pricepere.

Cu ajutorul acestor învățați și indeosebi la impulsul fahnicei noastre „Academii Române“, care an de an desgroapă câte o comoară de aceasta, avem astăzi o folkloristică română cu care din toate punctele de vedere ne putem mândri. — Avem colecții de folklor, a cărora valoare din punct de vedere literar-știentific și național este foarte mare. — Însă de desevîrșire suntem departe încă.

Nu sunt exploitate toate puterile poporului, nu sunt adunate toate petricelele cele scumpe depuse în aceste pături.

Astăzi, când lozinca vieții noastre culturale este: să păstrăm ce avem, cuvine-să ca să ne îndreptăm atenția noastră și asupra acestor mărgăritare și să ne nisum a

le stringe din locurile cele mai ascunse și a complecta astfel cununa, podoaba literaturii noastre.

Preoții și învățătorii nostri pot presta mai mult în direcția aceasta, căci zi de zi au privilegiul de a vedea și auzi poporul manifestându-și gândirile și credințele, cultivânduși cu sfințenie datinele strămoșesti.

Dacă e deci, ca să avem colecții complete de folklor, numai cu ajutorul preoților și învățătorilor putem avea, — colecții cari să le punem pe urmă la dispoziția învățătorilor nostri, spre înțeleapta apreciere.

Rugăm deci pe harnicii nostri preoți și învățători se aibă în vedere această împregiurare, se grăbească a desvolta o activitate zeloașă și în direcția aceasta a contribui astfel la desevîrșirea literaturii noastre și — ce e mai presus — a apăra comoara noastră națională.

Avem însă o rugare specială cătră preoții și învățătorii noștri.

Vă este poate cunoscut, că distinsul literat român și laureat al Academiei din București, dl Iuliu Zamé, a scos de curând de sub tipar monumentală sa operă „Proverbele Românilor“. Opera aceasta însă este numai un început, tractând numai proverbele de dincolo de Carpați. Dl Zanne, după cum suntem informați, are intenția aș estinde stadiul său și asupra proverbelor noastre din Transilvania și Ungaria, este însă în-

pedecat în lucrarea sa prin faptul, că-i lipsesc colecții de proverbe de pe la noi.

Societatea academică „Petru Maior“ a tinerimei române din Budapesta a hotărit în ședința sa din 4 Decembrie a facilita lucrarea acestui literat român dându-i tot concursul posibil. Petru a-i putea deci da ajutorul nostru facem apel la preoții și învățătorii români, la cunoscuta dragoste ce o au și trebue să o aibă față de ori-ce întreprindere literară românească și îi rugăm cu toată căldura ca să ne sprijinească, trimițându-ne nouă, la adresa societății „Petru Maior“ (Budapesta Molnár utca 20) colecții de proverbe românești din toate satele, din toate ținuturile românești.

Acei preestimați domni, cari vor da ascultare rugării noastre, să binevoiască a ne îndigita: provincia, satul și înțelesul proverbelor. Indeosebi atragem atențiunea asupra zicerilor istorice, adevărate ziceri în cari se găsece nume de oameni, localități etc. Ca la tot ce să culege din popor, astfel are și aci deosebită importanță limba. Rugăm pe acei ce se pun în serviciul acestei cauze să scrie proverbele în chiar graiul poporului cu toate provincialismele și nuanțele dialectice, cari de sine au însemnătatea lor.

Colecțiile primite noi le vom trimite d-lui Zamé spre a i putea continua acea operă de valoare pentru literatura română.

Martie, dlui Iosif Vulcan în Oradea-Mare, Strada Aldas Nr. 269.

Banca se va înființa cu un capital de 200.000. Va purta numele „Bihorana. Să fie cu noroc!

Posta ungurească. Azi am primit din București „Liberalul“ dela 30 Octomvrie și „Drapelul“ dela 20 Noemvrie. Și suntem în 11 Decemvrie! „Liberalul“ ne-a sosit tocmai în 40 zile, ear „Drapelul“, ceva mai sprinten, în 20 zile... Se vede că la Predeal cabinetul negru lucrează a silă!

Ear' prigonire. Citim în „Tribuna“: „La recercarea procuraturii din Cluj fișpanul comitatului Sibiu a dispus, ca administrația „Tribunei“ se plătească în trei zile suma de 516 fl., căci altfel va fi confiscată din cauțiune. Această sumă e amendă de 500 fl. la care a fost condamnat dl Balteș în ultimul proces. Se știe însă, că dl Balteș a fost grațiat de Majestatea Sa Monarchul. Vorba procurorului din Cluj: „trebuie întrebuintat ori-ce pri-lej spre a lua din cauțiunea „Tribunei“. În această pornire nici de grația M. Sale n'au respect“.

Știri personale. Dl Dr. D. Ciuta, advocat în Bistrița, cunoscut nouș tuturor din luptele naționale, petrece actualmente la San-Remo, în Italia.

Dunărea scăzută. De ani de zile n'a fost Dunărea atât de scăzută ca acum. Și aceasta e de însemnat cu atât mai mult, că suntem în sezonul umed, când apa Dunărei de obicei crește.

Nivelul Dunărei e acum 0-07 metri sub zero, cum n'a mai fost nici-odată pe vremea asta. Mai mic a fost nivelul Dunării în 1885 pe la sfârșitul lui Ianuarie, când a fost un ger aspru și sec. Atunci era nivelul ei 0-05 metri sub zero. E de însemnat, că din vară a scăzut cu 7 metri și albia-i s'a îngustat mult.

Necrolog. D. I. Droc Barcian, directorul gimnasiului din Giurgiu (România), naționalist entusiast, a îndurat o crudă lovitură prin moartea fiului său Octavian, în vîrstă de 3 ani. Trimitem întristatului părinte sin-cerile noastre condolențe.

Bătăie între Români și Unguri. Din Aleșd ne vine știrea, că între lucrătorii dela fab-

Avem nădejde mare, că acest apel nu va rămânea fără favorabile rezultate, căci preoții și învățătorii vor ști aprecia ponderositatea chestiunii și-și vor ține chiar de datorință și-și da concursul lor.

Începem cu observarea, că ceea-ce face de-care pentru opera urmărită de dl Iuliu Zanne, va fi făcut pentru națiunea română.

Budapesta, din ședința comisiei literare ținută în 7 Dec. 1897.

Il. Chendi, Vasile Virgil Mărsil,
președ. com. lit. ref. com. lit.

Calendarul pe anul comun dela Christos 1898, întocmit după gradurile și clima Ungariei și a României. Anul al patru-zeci și șeptelea. Sibiu editura și tipariul tipografiei schidicesane. Cuprinde pe lângă partea calendaristică: Sematismul bisericeii ortodoxe orientate române din Ungaria și Transilvania. Evidență pentru oficiile parohiale și protopresbiterale. Dispozițiuni pentru examenele private din cursurile pedagogice. Extras din regulamentul pentru examenele de calificare învățătoarească. Biografia lui Alexandru Roman. Bunica Marie, de Il. Chendi însemnarea trgurilor.

rica de scânduri Români și între cubicarii maghiari s'a iscat o crâncenă bătăie. Ungurii au năvălit asupra lui Mitru Duma, care ieșea singur din cărciumă și l'au bătut de moarte. Mergend vestea despre aceasta, Români s'au adunat și ei mulți și au năvălit asupra Ungurilor. În bătăia ce s'a încins, au rămas răniți grav și Unguri și Români. Din partea procuraturii a fost trimis la fața locului Dr. Lázár Márton, care a și constatat, că Ungurii Bakos și Bene au lovit mortal pe Mitru Duma.

Jertfa Creștinilor. Comentariu al liturgiilor bisericeii grecești, compus de Dr. Victor Szimigeleski. Tomul I. Introducere dogmatică. Cu aprobarea Preavenerabilului Ordinariat metropolitan de Alba-Julia și Făgăraș. Blaj. 1897 Tipografia seminarului archidiecesan. Prețul 1 fl. 5 cr. s'au 2 lei 20 bani. Editura autorului: Venitul curat va fi o contribuire la formarea unui fond provincial de salarisare a preoților și învățătorilor.

Înmormântarea protopopesei Ana Groza. Duminecă în 5 Dec. n. a fost petrecută la locul de vecinic răpaus, venerabila matroană Ana Groza născ. Copian, soția dlui protopresbiter al Halmagiului Ioan Groza.

Încă dimineața la 7 oare trenul de Halmagiu a adus o mulțime de lume, venită să deie defunctei ultimul onor. Încă din zori pe străzile comunei Almaș, domnea o mișcare neobiceiuită. Regretata defunctă prevăzându-și sfârșitul, s'a retras în comuna Almaș și fiica și ginerele ei C. Lazar, ca aici să-și doarmă dîusa cu părinții săi somnul de veci.

La 9 ore s'a început liturgia cu asistența mai multor preoți și a diaconului Halmagiului. Sub decursul liturgiei a cântat cu multă precizie și dulceață corul vocal din Halmagiu condus de învățătorul M. Vidu.

La 11 ore erau străzile pline; adunată atîta lume, căt numai în orașe mari poți vedea. Aproape întreaga inteligența din întreg ținutul, dela Halmagiu până la Buteni, fără deosebire de naționalitate, era prezentă. Întreg poporul pin marea comună Almaș și o mare mulțime din satele din jur.

Serviciul funeral s'a început la 11 oare servind 12 preoți și diaconul Halmagiului Enea Joldea, pontificand părintele protopresbiter al Butenilor Constantin Gurban. Cântările funebrale, cu deosebită frumșețe le au executat corurile vocale din Halmagiu și Cil alternativ.

Pornind conductul la biserică, aici părintele protopop C. Gurban, cu cunoscuta-i oratorie a rostit cuvântul funeral.

La mormânt preotul Trăian Magier a rostit o panigirică în memoria defunctei.

Mamă adevărată a fost matrona Ana Groza sărmanilor și tuturor, cari lipsă au avut de bunătatea inimii, sfaturilor și a darurilor sale. Câte lacrimi a sters și câte suflute a mângăiat, — ar ști să spună numai cei ce acum o deplâng nemăngăiați.

Memoria îi va trăii însă mult și numele îndelung îi va fi binecuvântat!

In veci pomenirea ei!

Regina Holandei, încă minorena Wilhelmina, va fi încoronată de Regină în anul viitor, prin Septemvrie. De-odată cu încoronarea se arangează și două expoziții interesante, una din operele lui Rembrandt și alta o expoziție retrospectivă a portului Holandez. Ear' în Haga va fi și o expoziție de lucruri de mână, arangeată pe picior mare!

Noua Regină, va începe se domnească, după obiceiul străbun, în ziua când implineste 18 ani, (în 31 August 1898 la 6 ore dimineața.)

Ambasadorul torcesc, care la Berlin ajunsese în cea mai mare miserie din cauză că guvernul nu i'a dat leafa pe trei-sprezece luni, ca om cinstit nevrând să facă

datorii, și-a dat demisia. Prin faptul acesta beul Ghalib și-a atras disgrăția sultanului, și ar fi rămas foarte încurcat, dacă ambasadorul german baronul Marschall nu i-ar fi obținut o audiență la sultanul. După-cum se scrie, rezultatul audienței a fost, că Ghalib a intrat din nou în grația sultanului, primind dela Sultan o funcție la curte și plata pe cele 13 luni cât răbdase miserie la Berlin.

Morenheim - Münster - Herbette. Se scrie din Berlin următoarele lucruri picante:

Acum, după-ce guvernul rusesc și-a rechemat pe ambasadorul din Paris, pe baronul Morenheim, decanul diplomaților din capitala Franciei a devenit contele Münster, reprezentantul Germaniei.

Corpul diplomatic însă joacă un oare-care rol public, decaniatul este împreună cu oare-cari acțiuni cu cari de obicei se însarcinează numai cei mai bătrâni ambasadori străini. Când soarta făcuse ca cel mai bătrân dintre diplomații berlinezi Herbette să ajungă ambasador francez, guvernul francez l'a rechemat, ca să nu fie silit reprezentantul francez să joace rol public tocmai în capitala Germaniei.

Acum fiind aceeași situație în Paris, s'ar putea pune întrebarea: oare guvernul german va rechema pe contele Münster? ...

Boșaniade. Taica Moise, probabil pentru a se mângăia pentru pensionarea care-l așteaptă, a început să facă iară... literatură umoristică. A început anume în „Controla“, a urmat apoi în „Dreptatea“ unde a comis chiar... versuri și a ajuns, în sfîrșit tocmai la celalalt capăt al țării, la Brașov. Deși ne-a mai ciupit ici colo și pe noi, totuși departe de a fi supărați, rugăm pe taica Moise să continue cu operele sale și drept încurajare eată, reproducem pe cea din urmă pe care — probabil din modestie—n'a iscălit-o, ci a dat-o, în formă de corespondență, s-o iscălească Bozgănuț cel creț, cu tatăl său „membru scaunal“ (pardon! dar așa s'a iscălit) și alți ejusdem farinae.

Eată cum începe corespondența publicată d'odată în „Gazeta“ și „Controla“:

„Prea onorată Redacțiune! Vă rog, se dați loc în ziarul D-voastre acestei corespondințe emanată din completa-generală bucuria triumfală — a lor 8000 de suflute române omogene.“

Corespondență emanată din 8000 suflute omogene, eată ceea ce numai Taica Moise știe să scrie. A uitat să adaoge însă că: „de ambele sexe!“

După ce descrie apoi că cele 8000 suflute omogene l'au ales — „unisono“, — pe Taica Moise („bărbat betrân, dar plin de virtuți moralizatoare, probate“ — cum se tradează stîlul taicii!) membru în congregație, spune că alegerea „a decurs în legală ordine. Alegeți exemplar! De model!“ Semnele acestea de exclamație earăși îl tradează pe taica Moise...

Probele de forță sunt însă următoarele:

„Poate-că va ocure întrebarea: Pentru ce e avisat acel cerc chiar la alegerea protopopului, pre care îl știe publicul de virilist?“

Ear ca Europa să nu rămână o singură clipă nedumerită, hazlia corespondență urmează:

„Pentru-că acum e virilist fiul său Sever Boșan, tot în acesta cerc ales cu altă ocaziune, și el de reprezentante al nostru. (Ceea ce lumea nu știa încă. Red. Tr. P.) Cercul voeste se fie reprezentat prin caractere ferme, rezolute, constante și energice, cum, cu deplină satisfacțiune cunoaște pe întreaga familie Boșan, din carea, când nu am avea în apropiere nici un membru, ar trebui se acurgem pre la comitatul Bihor (Cu tren separat! Red. „Tr. P.“) de unde descend Boșenii nostri, (uite, asta eară puțin vor fi știut-o. Red. „Tr. P.“) căci Boșenilor ne încredem! Pe ei îi știm stimă, respect și aprefiți; ear' pre toți contrarii lor, ori pe unde ar fi ei, ca vrășmași vezuți și nevezuți, numai a-i desconsidera și desprețui ne-a învățat esperința! Pe un Boșan nici intrigile, nici terorizările, nici insultele, nici amenințările și nici chiar blasfemiile nu-l întîmidează, nu-l descuragează. El rămâne caracter, stîncă, scut și adăpost și în patriă și în biserică și în națiune! Învățați de la familia Boșaniană! (De pildă dela Sever în congregație! Red. „Tr. P.“) Adoptați principiile ei, ținuta ei, proprietățile ei! (Asta

da! Red. „Tr. P.“) La acea familie, și în specie la bătânul nostru energic protopop, ce e astăzi, e și mâne. Caracter! Despre aceasta vorbesc acte, corporațiuni morale, indivizi și public. El e al nostru al tuturor! E taica nostru! Apoi pace!

„Sigismund Bozgan paroch în Mândruloc, membru scaunal. Ioan Bozgan, învățător în Mândruloc, capelan în Cicir și membru sinod. protopopesc; Georgiu Morariu, inv. în Mândruloc; Cocioban adam, jude comunal în Mândruloc; Ioan Bozgan, paroch în Cicir; Aureliu Drăgan, învățător în Cicir; George Grec, episcop în Cicir; Nicolae Tatar, jude comunal în Cicir; Nicolae Conogdu, inv. com., membru în repres. com., Demetriu Comloșan, jude comunal în Sămbăteni și membru sinodului protopopesc; Mucius Popescu, învățător în Sobotol; Paul Felneac, paroch ort. rom. în Sămbăteni. (Căror trimitem regrete că au iscălit asemenea bazaconie! Red. „Trb. P.“)

Dacă taica Moise încă nepensionat este atât de abundent în asemenea „operate“, își poate închipui ori-și-cine veselia ce ne așteaptă, când scăpat de grijile împreunate cu slujba, va putea să-și dedice întreaga vreme... artei senine! Steaua foilor umoristice are să apună!

ULTIME ȘTIRI

Placate agitatoare.

Viena, 11 Dec.

Persoane necunoscute au lipit pe zidurile orașului placate mari roșii, pe cari e scris: „Nu ne trebuie nici o învoială cu Ungaria! Limba statului să fie cea germană! Uniune personală cu Ungaria! Galția trebuie separată!“ Poliția a rupt toate placatele și a pornit cercetare severă contra autorilor.

Din Dieta.

Budapesta, 11 Dec.

Discuția asupra independenței vamale se va începe Joia viitoare.

În comisia financiară proiectul se discută azi.

Guvernul caută să încheie compromis cu partidele.

Kossuthiștii se învoiesc numai cu proclamarea independenței vamale și cu înființarea unei bănci naționale ungare.

Apponyiștii au decis să primească proiectul guvernului, cu modificarea însă ca dincolo de 31 Decemvrie 1898 guvernul să nu mai poată dispune prin simple ordinațiuni, ci afacerile vamale și de bancă să fie rezolvate pe cale legislativă.

Proiectul de provisorat s'a votat după prima citire, pentru desbatere specială, cu 185 voturi contra 37.

S'a urmat apoi cu desbaterea specială asupra proiectului de maghiarizare a comunelor.

Sasul Schmidt Karoly a vorbit contra.

Pulsky a propus modificarea ca pe lângă numirile nouă să se pună și numele vechiu, istoric, ceea-ce ministrul Perczel și Dieta primește.

Încurcături la Fiume.

Fiume, 11 Dec.

Cavalerul Emilio Mohovich, unul din căpeteniile liberalilor, și-a dat și el demisia din consiliul comunal, care astfel s'a descompunctat cu desevîrsire.

Războiul germano-chinez.

Berlin, 11 Dec.

Marși vor porni spre China vasele de războiu germane pentru a ocupa golful Chino-Cian, unde soldații germani au fost zilele trecute primiți cu împușcături. Un conflict săngeros pare inevitabil.

Editor: Aurel Popovici-Barcianu.

Redactor responsabil: Ioan Russu Sirianu.

